

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Інститут комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Кафедра систем штучного інтелекту

Лабораторна робота №2
з курсу “Дискретна математика”

Моделювання основних операцій для числових множин

Виконав:
ст. гр. КН-110
Помірко Олег

Викладач:
Мельникова Н.І.

Львів – 2018

Тема:

Моделювання основних операцій для числових множин

Мета роботи: Ознайомитись на практиці із основними поняттями теорії множин, навчитись будувати діаграми Ейлера-Венна операцій над множинами, використовувати закони алгебри множин, освоїти принцип включень-виключень для двох і трьох множин та комп'ютерне подання множин.

2.1. Основні поняття теорії множин. Операції над множинами

Множина – це сукупність об'єктів, які називають елементами.

Кажуть, що множина A є **підмножиною** множини S (цей факт позначають $A \subseteq S$, де $\subseteq$ – знак нестрогого включення), якщо кожен її елемент автоматично є елементом множини S . Досить часто при цьому кажуть, що множина A міститься в множині S .

Якщо $A \subseteq S$ і $S \neq A$, то A називають **власною (строгою, істинною) підмножиною** S (позначають $A \subset S$, де $\subset$ – знак строгого включення).

Дві множини A та S називаються **рівними**, якщо вони складаються з однакових елементів. У цьому випадку пишуть $A=S$.

Якщо розглядувані множини є підмножинами деякої множини, то її називають **універсумом** або **універсальною множиною** і позначають літерою U (зауважимо, що універсальна множина існує не у всіх випадках). Множини як об'єкти можуть бути елементами інших множин, Множину, елементами якої є множини, інколи називають **сімейством**.

Множину, елементами якої є всі підмножини множини A і тільки вони (включно з порожньою множиною та самою множиною A), називають **булеаном** або **множиною-степенем** множини A і позначають $P(A)$. **Потужністю** скінченної множини A називають число її елементів, позначають $|A|$.

Множина, яка не має жодного елемента, називається **порожньою** і позначається $\emptyset$.

Вважається, що порожня множина є підмножиною будь-якої множини, а також $A \subset A$.

Множина всіх підмножин множини A називається *булеаном* і позначається $P(A)$. Потужність скінченної множини дорівнює кількості її елементів, позначається $|A|$. Потужність порожньої множини дорівнює 0.

Якщо $|A| = n$, то $|P(A)| = 2^n$.

Приклад. $\{1, 4, 5\} \subset \{-1, 0, 1, 2, 3, 4, 5, 7\}$, але

$$\{1, 4, 5\} \notin \{-1, 0, 1, 2, 3, 4, 5, 7\}$$

Приклад. Знайти булеан множини $A = \{a, b, c\}$.

Розв'язання.

Потужності множин $|A| = 3$, $|P(A)| = 8$. Булеан має вигляд

$$P(A) = \{\emptyset, \{a\}, \{b\}, \{c\}, \{a, b\}, \{a, c\}, \{b, c\}, \{a, b, c\}\}.$$

Дві множини A і B *рівні* між собою, якщо $A \subset B$ і $B \subset A$.

Над множинами можна виконувати дії: об'єднання, переріз, доповнення, різницю, симетричну різницю, декартів добуток.

Об'єднанням двох множин A і B (рис. 2.1, а) називають множину

$$A \cup B = \{x : (x \in A) \vee (x \in B)\}.$$

Перетином (перерізом) двох множин A і B (рис. 2.1, б) називають множину

$$A \cap B = \{x : (x \in A) \wedge (x \in B)\}.$$

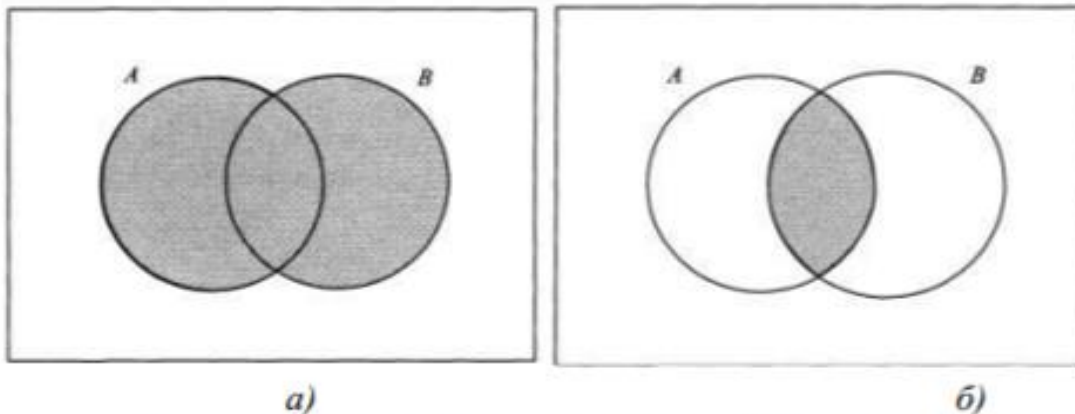

Рис. 2.1. Діаграми Ейлера-Венна об'єднання та перетину двох множин

Різницею множин A та B (рис. 2.2, а) називають множину

$$A \setminus B = \{x : (x \in A) \wedge (x \notin B)\}.$$

Зазначимо, що $A \setminus B = A \cap \overline{B}$.

Симетричною різницею множин A та B (рис. 2.2, а) називають множину

$$A \Delta B = \{x : ((x \in A) \wedge (x \notin B)) \vee ((x \in B) \wedge (x \notin A))\}.$$

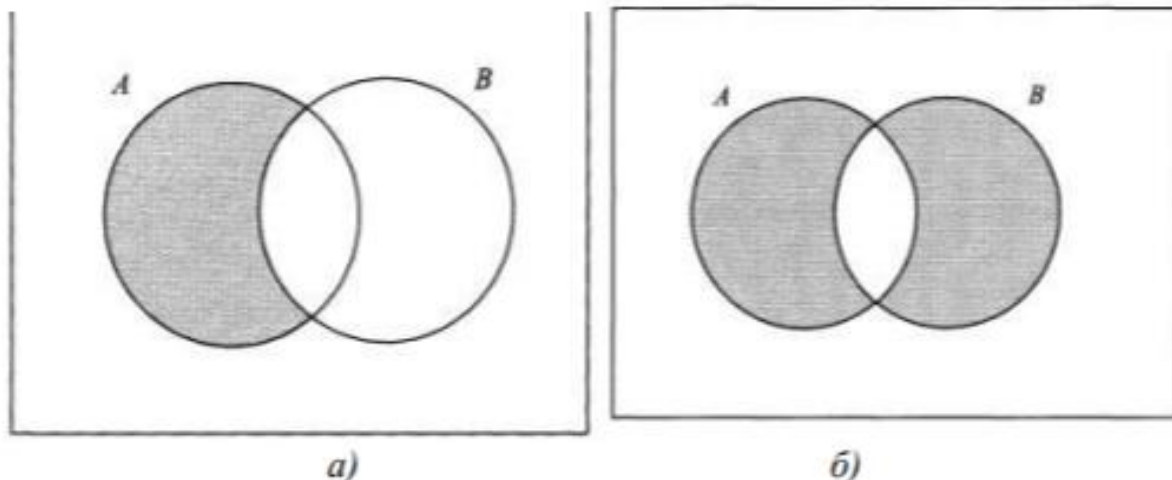

Рис. 2.2. Діаграма Ейлера-Венна різниці та симетричної різниці двох множин

В означенні різниці не розглядають випадок $B \subset A$. Якщо $B \subset A$, то різницю $A \setminus B$ називають **доповненням множини B до множини A** і позначають B_A . Для підмножини A універсальної множини U можна розглядати доповнення A до U , тобто $U \setminus A$, її позначають $\overline{A} = \{x : \neg(x \in A)\} \Leftrightarrow \overline{A} = \{x : x \notin A\}$ і називають **доповненням множини A** (рис. 2.3).

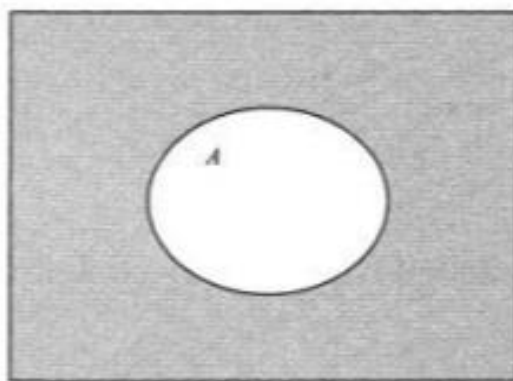

Рис. 2.3. Діаграма Ейлера-Венна доповнення множини

Пріоритет виконання операцій у спадному порядку – доповнення, переріз, об'єднання, різниця, симетрична різниця.

Варіант № 7

1. Для даних скінчених множин $A = \{1,2,3,4,5,6,7\}$, $B = \{4,5,6,7,8,9,10\}$, $C = \{2, 4, 6, 8, 10\}$ та універсума $U = \{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10\}$ знайти множину, яку задано за допомогою операцій: а) $A \Delta B$; б) $B \cap C \cap A$. Розв'язати, використовуючи комп'ютерне подання множин.

а) $A \Delta B$;

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	1	1	0	0	0	0	1	1	1

б) $B \cap C \cap A$

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
0	0	0	1	0	1	0	0	0	0

2. На множинах задачі 1 побудувати булеан множини $\overline{A \Delta C} \cap B$. Знайти його потужність.

$$(\overline{A \Delta C} \cap B) = \{4,6,9\}$$

$$|\overline{A \Delta C} \cap B| = 3$$

$$|P(\overline{A \Delta C} \cap B)| = 2^3 = 8$$

$$P(\overline{A \Delta C} \cap B) = \{\emptyset, \{4\}, \{6\}, \{9\}, \{4,6\}, \{4,9\}, \{6,9\}, \{4,6,9\}\}$$

3. Нехай маємо множини: N – множина натуральних чисел, Z – множина цілих чисел, Q – множина раціональних чисел, R – множина дійсних чисел; A, B, C – будь-які множини. Перевірити які твердження є вірними (в останній задачі у випадку невірному твердження достатньо навести контрприклад, якщо твердження вірне – навести доведення):

а) $\{1, 2\} \in \{\{1, 2, 3\}, \{2, 3\}, \{1, 2\}\}$; -True

б) $N \cap R \subset Z$; -True

в) $Z \cup N \subset N$; -False

г) $R \setminus (N \cap Z) \subset Q$; -True

д) якщо $A \cup C \subset B \cup C$, то $A \subset B$. -False. Оскільки: C -може бути довільною множиною, як і множини A і B . Нехай $A = \{1,2,3\}$; $B = \{1,2,4,5,6,9\}$; $C = \{3,6,9\}$, тоді $A \cup C = \{1,2,3,6,9\}$ і $B \cup C = \{1,2,3,4,5,6,9\}$, тоді $A \cup C \subset B \cup C$, але $A \not\subset B$.

4. Логічним методом довести тотожність:

$$A \setminus (B \setminus C) = (A \setminus B) \cup (A \cap C).$$

Перетворимо ліву частину:

$$1. A \setminus (B \setminus C) = A \setminus (B \cap \bar{C}) \text{ за ozn. «\»}$$

$$2. A \setminus (B \cap \bar{C}) = A \cap \overline{(B \cap \bar{C})} \text{ за ozn. «\»}$$

$$3. A \cap \overline{(B \cap \bar{C})} = A \cap (\bar{B} \cup C) \text{ з. де Моргана}$$

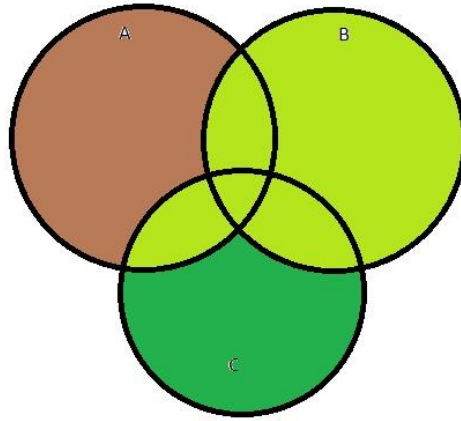
Перетворимо праву частину:

$$1. (A \setminus B) \cup (A \cap C) = (A \cap \bar{B}) \cup (A \cap C) \text{ за ozn. «\»}$$

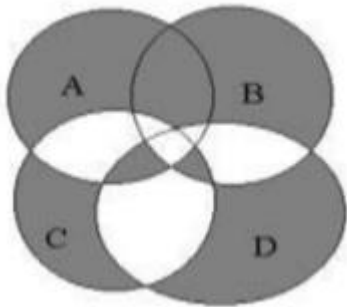
$$2. (A \cap \bar{B}) \cup (A \cap C) = A \cap (\bar{B} \cup C) \text{ з. Дистрибутивності}$$

Бачимо, що ліва частина = правій, а отже вони тотожні.

5. Зобразити на діаграмі Ейлера-Венна множину:
 $((A \setminus B) \cap (C \setminus B)) \Delta B$.

6. Множину зображено на діаграмі. Записати її за допомогою операцій

$$(A \cup B \cup C \cup D) \setminus ((A \Delta C) \cup (C \Delta D) \cup (B \Delta D)) \cup ((A \cap D) \setminus B) \cup ((C \cap B) \setminus A)$$

7. Спростити вигляд множини, яка задана за допомогою операцій, застосовуючи закони алгебри множин (у відповідь множини можуть входити не більше одного разу): $((A \cup B) \Delta C) \cup (B \cap C) \cup (A \cap C)$.

З правої частини: $(B \cap C) \cup (A \cap C) = ((A \cup B) \cap C)$ з.дистрибутивності

З лівої частини $((A \cup B) \Delta C) = ((A \cup B) \cup C) \cap \overline{((A \cup B) \cap C)}$ з означення Δ

Тоді отримуємо: $((A \cup B) \cup C) \cap \overline{((A \cup B) \cap C)} \cup ((A \cup B) \cap C)$

Звідси: $\overline{((A \cup B) \cap C)} \cup ((A \cup B) \cap C) = \bar{U}$

Отже: $((A \cup B) \cup C) \cap \bar{U} = ((A \cup B) \cup C)$, оскільки будь-яка множина у перетині з $\bar{U}$ = сама собі.

8. Скільки чисел серед 1, 2, 3,..., 999, 1000 таких, що не діляться на жодне з чисел 2, 3, 7?

Кількість таких чисел=286;

$$1000-(500+333+142-166-71-47+23)=286$$

1.Спочатку знаходимо кількість чисел,які діляться на 2 =500-A

2.Потім знаходимо кількість чисел,які діляться на 3 =333-B

3.Далі знаходимо кількість чисел,які діляться на 7 =142-C

4. Включаємо кількість чисел,які діляться на 2і3=166-D

5. Включаємо кількість чисел,які діляться на 2і7=71-E

6. Включаємо кількість чисел,які діляться на 7і3=47-F

7. Виключаємо кількість чисел,які діляться на 7,3і2=23-R

$$U/((A \cup B \cup C) \cap (D \cup E \cup F))$$

Додаток 2

Ввести з клавіатури множину символьних даних. Реалізувати операцію доповнення до цієї множини. Вивести на екран новоутворену множину. Знайти її булеан.

Код програми:

```
1  #include<stdio.h>
2  #include<cs50.h>
3  #include<ctype.h>
4  #include<math.h>
5  int main(void)
6  {
7      int n,i,j=0;
8      bool b=true;
9      printf("Input number of elements array A\n");
10
11     scanf("%d", &n);
12     int r=n*2;
13     printf("enter elements of array A\n");
14     char A[r];
15     for (i=0; i<r;i++){
16         scanf("%c", &A[i]);
17     }
18
19     printf("{");
20     for(i=0;i<r;i++)
21     {
22         printf("%c ", A[i]);
23     }
24     printf("}\n");
25     char U[26]={'q','w','e','r','t','y','u','i','o','p','l','k','j','h','g','f','d','s','a','z','x','c','v','b'.
26     printf("addition to array A:\n");
27     printf("{");
28     for (int k=0;k<26;k++)
29     {
30         b=true;
31         for(i=0;i<r;i++)
32         {
33             if(U[k]==A[i])
34             {
35                 b=false;
36                 j++;
37             }
38         }
```

```

30 b=true;
31 for(i=0;i<r;i++)
32 {
33     if(U[k]==A[i])
34     {
35         b=false;
36         j++;
37     }
38 }
39 if(b)
40 {
41     printf("%c ",U[k]);
42 }
43 }
44 printf("}\n");
45 int o = 26-j;
46 double p= pow(2,o);
47 printf("power=");
48 printf("%f",p);
49 return 0;
50 }

```

```

addition to array A.
{r t y u i o p l k j h g f d s a z x c v b n m }
power=8388608.000000~/workspace/ $ make dmmm
clang -fsanitize=signed-integer-overflow -fsanitize=undefined -ggdb3 -O0 -std=c11 -Wall -Werror -Wextra -Wno-s
~/workspace/ $ ./dmmm
Input number of elements array A
3
enter elements of array A
q
w
e
{
q
w
e }
addition to array A:
{r t y u i o p l k j h g f d s a z x c v b n m }
power=8388608.000000~/workspace/ $ 

```

Висновок: На лабораторній роботі я ознайомився з основними поняттями множин, навчився будувати діаграми Ейлера-Вена, освоїв комп'ютерне подання множин.